

УДК 631.452 (477.54)

Гавва Д. В., Янко О. В.*Державний біотехнологічний університет***АГРОГЕНЕТИЧНА ОЦІНКА ҐРУНТІВ ДОСЛІДНОГО
ГОСПОДАРСТВА «ІНДІРСГ ІМ. В. Я. ЮР'ЄВА»
ДЕРГАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА
ПІДВИЩЕННЯ ЇХ РОДЮЧОСТІ**

Робота присвячена дослідженням ґрунтового покриву території дослідного господарства «ІНДІРСГ ім. В.Я Юр'єва», де на ґрунтовій карті виділено 22 види ґрунтів. Описано чинники та умови ґрунтоутворення, які зумовили утворення ґрунтів дослідного господарства; ґрунтоутворні процеси і агрономічні характеристики сформованих ґрунтів, а також відображена роль кожного чинника у формуванні ґрунтів. На їх основі визначені шляхи, по-перше, раціонального використання ґрунтового покриву, а, по-друге, підвищення родючості ґрунтів. Надано зональні системи сівозмін, обробітку і системи добрив як важливих складових підвищення родючості ґрунтів території дослідного господарства.

За мету досліджень було поставлено вивчити чинники ґрунтоутворення дослідного господарства, що знаходяться в умовах різного сільськогосподарського використання, від яких залежить напрямок ґрунтоутворного процесу.

Для досягнення мети були вирішені наступні завдання: розглянути головні процеси ґрунтоутворення, що формують ґрунти господарства; дослідити агрономічні властивості ґрунтів; розробити рекомендації, щодо підвищення їх родючості; проаналізувати антропогенний вплив на фізичні показники ґрунтів; надати зональні системи сівозмін; розробити системи застосування добрив.

Об'єкт досліджень – ґрунти дослідного господарства «ІНДІРСГ ім. В. Я. Юр'єва». Предмет досліджень – агрогенетична характеристика ґрунтів дослідного господарства та підвищення їх родючості.

Подано огляд загальних відомостей про територію господарства та характеристику ґрунтів та характеристику природних умов, ґрунтовий покрив представлений різними ґрунтами, що пояснюється різними умовами ґрунтоутворення.

Наведено номенклатурний список і план ґрунтів господарства, а також представлена агрогенетична характеристика найбільш поширених ґрунтів господарства (чорноземи типові глибокі важкосуглинкові на лесовидних суглинках).

Розкрито шляхи підвищення родючості ґрунтів господарства, покращення їх властивостей, що забезпечить сталу та високу врожайність вирощуваних сільськогосподарських культур.

Для господарства були розроблено схеми зональних сівозмін (польова, кормова), розміщення сільськогосподарських культур і парів у сівозміні та

обробіток ґрунту.

Представлені результати агрохімічних досліджень ґрунтів господарства та стан використання добрив. Розроблена система застосування добрив на підставі розрахунків балансу гумусу та балансу елементів живлення в ґрунтах дослідного господарства.

Розглянуто загальні положення та принципи щодо охорони природи в цілому й охорони земель і ґрунтів зокрема. Подані загальні правила охорони праці під час виконання відбору проб і роботи в хімічній лабораторії.

Ґрунтовий покрив господарства характеризується різними ґрунтами (сірі, темно-сірі, чорноземи опідзолені, чорноземи типові, лучні, лучно-болотні), що пояснюється різними умовами ґрунтоутворення. Найбільшу поширені серед території господарства займають чорноземи типові глибокі на лесовидному суглинку. Потенціальна й ефективна родючість чорноземів типових зростає від легкосуглинкових до легкоглинистих різновидностей (бал бонітету становить близько 60 – легко глинисті, 90 і вище балів – важкосуглинкові та глинисті); щільність (0–20 см) – 1,0–1,2 г/см²; діапазон активної вологи – 200 мм/рік; запас гумусу в 100 см – 500 т/га; уміст гумусу в орних ґрунтах досягає 4,3–5,5 %; реакція середовища близька до нейтральної (рН 6,0–6,8), ґрунтовий вбирний колоїдний комплекс на 93–98 % насичений основами, решта приходить на водень, гідролітична кислотність – 2,0–4,0 мг-екв/100 г ґрунту.

Підвищення родючості ґрунтів та їх окультурювання пов'язане, з підвищенням врожаїв сільськогосподарських культур та одночасним покращенням агрономічних властивостей ґрунтів та регулюванням ґрунтових режимів, що спрямовані на підтримання та покращення властивостей ґрунтів.

Для господарства були розроблені схеми сівозмін (польова – 2312,5 та кормова – 177,4 га). Використовуючи розробку схем сівозмін надано розміщення сільськогосподарських культур і парів у сівозмінах на період 2014–2015 року та описано урожайність просапних та зернових сільськогосподарських культур в залежності від обробітку ґрунту і попередника, які є актуальними для дослідного господарства.

Під час виконання роботи був розрахований розподіл органічних добрив між сівозмінами та визначена насиченість органічними добривами, яка становить 2,9 т/га. На основі плану розподілу органічних добрив між сівозмінами, були розроблені системи застосування добрив по рекомендаціям у польовій та кормовій сівозміні. Насиченість по кормовій сівозміні 103 кг/га, в т.ч N 37 кг/га, P 35 кг/га, K 32 кг/га; по польовій сівозміні – 141 кг/га, в т.ч N 61 кг/га, P 41 кг/га, K 39 кг/га. Загальна насиченість NPK по сівозмінам – 138 кг/га. За рахунок рослинних решток та органічних добрив в ґрунтах польової сівозміни був розрахований баланс гумусу, на основі отриманих даних встановлено, що для бездефіцитного балансу гумусу треба внести 14,6 т/га органічних добрив. Досліджуючи баланс елементів живлення встановлено, що баланс елементів є досить позитивний і не збіднений на поживні елементи, % повернення є достатнім для вирощування сільськогосподарської продукції.